

**ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ НЕІНВАЗИВНОГО ПОКРИТТЯ КІНЦІВОК ДЛЯ
ХРОНІЧНОГО ФАНТОМНОГО БОЛЮ З АМПУТОВАНИМИ КІНЦІВКАМИ**
**EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF NON-INVASIVE LIMB COATING FOR
CHRONIC PHANTOM PAIN IN AMPUTEES**

¹Майстренко О.О., ²Сайфудінова Р.П., ¹Нестеренко Д.М., ³Мельник І.В.

¹Maistrenko O.O., ²Saifudinova R.P., ¹Nesterenko D.M., ³Melnikova I.V.

¹Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

²Черкаської медичної академії, Україна

¹National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

²Cherkasy Medical Academy, Ukraine

³КНП «Харківська міська поліклініка № 6» Харківської міської ради, м. Харків, Україна

³Kharkiv City Polyclinic №6 of the Kharkiv City Government, Kharkiv, Ukraine

Анотація. В статті подано дані щодо застосування протезів при фантомних болях після ампутації. Проведений аналіз іноземної літератури довів, що застосування протеза (як справжнього так і фіктивного) може допомогти позбутися болю.

Ключові слова: Ампутація, фантомні болі, протез, фізична терапія.

Abstract. The article presents data on the use of prostheses for phantom pain after amputation. The analysis of foreign literature proved that the use of a prosthesis (both real and fake) can help get rid of pain.

Key words: Amputation, phantom pain, prosthesis, physical therapy.

Вступ. На сьогоднішній день в нашій країні через бойові дії ампутація є актуальною та серйозною проблемою. Тільки станом на літо 2023 року кількість людей з ампутуваними кінцівками через бойові дії приблизно 30-50 тисяч чоловік. Ампутація кінцівки – дуже серйозна операція, яка проводиться лише у випадку, якщо консервативні засоби лікування не дають результатів [1, 5]. Основним показанням ампутації є пряма загроза життю пацієнта. Найчастішою причиною ампутації є порушення кровообігу. Перед цим радикальним кроком зазвичай робляться спроби стимулювати кровотік за допомогою ліків або хірургічним шляхом усунути артеріальні звуження. За наявності пухлин тканина може бути опромінена, або у якості лікування може бути використана хіміотерапія. Якщо ці альтернативні методи лікування не призвели до бажаного результату до прийняття рішення про ампутацію, уражену тканину потрібно

видалити, щоб зберегти решту тіла. Після ампутації у людей виникає фантомний біль. **Фантомний біль** – це явище, при якому людина має больові відчуття у тій частині тіла, що насправді у неї відсутня. Частіше всього це стосується верхньої або нижньої кінцівки, але такі ж симптоми можуть виникати після видалення молочної залози або якогось внутрішнього органу. Доведено, що чим меншою є кукса ампутованої кінцівки, тим більша ймовірність розвитку фантомного болю [2, 3].

Мета дослідження. Провести аналіз сучасних іноземних літературних джерел, рекомендації щодо застосування фізичної терапії в комплексному лікуванні людей з ампутуваними кінцівками. Оцінити ефективність неінвазивного покриття кінцівок для лікування хронічного фантомного болю в кінцівках.

Матеріали та методи. Аналіз сучасних іноземних публікацій та

рекомендацій щодо застосування фізичної терапії у лікуванні після ампутації.

Отримані результати. В ході нашої роботи було проаналізовано два дослідження (Сяо А.-Ф., Йорка Р. та Захіра А., Маліка А.Н.) пов'язаних з застосуванням протезів при фантомних болях після ампутації.

Аналіз дослідження авторів Сяо А.-Ф., Йорка Р., показав: було проведено дослідження в якому взяли 2 групи людей, одній групі поставили справжнє неінвазивне покриття кінцівок а іншій фіктивне неінвазивне покриття кінцівок. Суб'єкти отримували 2 справжні або фіктивні неінвазивні чохла для кінцівок, які надягали на протези та залишкові кінцівки 24 години на добу протягом 12 тижнів. В кінці дослідження авторів Сяо А.-Ф., Йорк Р. результати показали, що люди з фіктивним неінвазивним покриттям кінцівок мали такий ж середній результат болю по показникам як і люди зі справжнім неінвазивним покриттям кінцівок.

У дослідженні авторів Захіра А., Маліка А.Н., було проведено дослідження в якому 24 особи з односторонньою ампутацією нижніх кінцівок (вище та нижче коліна) були випадковим чином розподілені на дві рівні групи, тобто контрольну (дзеркальна терапія та звичайна фізіотерапія)

та експериментальну групу, у якій використовувалися фантомні вправи.

В кінці дослідження авторів Захіра А., Маліка А.Н., Після втручання біль (за шкалою ВАШ) був достовірно нижчим в експериментальній групі. Подібним чином, експериментальна група продемонструвала значно кращий показник у домені «тілесного болю».

Висновки. Проаналізувавши ці два дослідження, можна зробити висновок, що додавання фіктивних неінвазивних покриттів та додавання фантомних вправ призвело до значно кращого лікування болю в нижніх кінцівок з ампутованими кінцівками, які отримували дзеркальну терапію та рутинну фізіотерапію.

Список літератури

1. <https://unci.org.ua/dzermalna-terapiya-ryatuyev-vid-fantomnyh-bolej/>.
2. <https://langs.physio-pedia.com/uk/phantom-limb-pain-uk/>.
3. <https://health-ukraine.com.ua/uk/fantomnie-boly/>.
4. <https://www.enableme.com.ua/ua/disabilities/amputacia-likuvanna-i-terapia-6895>.
5. Лябах А.П. 2022 «Ампутації нижньої кінцівки».

Information about the Authors/Відомості про авторів

1. Майстренко Олексій Олександрович, здобувач вищої освіти III курсу кафедри фізичної реабілітації і здоров'я, спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», освітньої програми Фізична терапія, Національний фармацевтичний університет, м.Харків, Україна.

Maistrenko Oleksii, student of the Department of Physical Rehabilitation and Health, specialty 227 "Physical Therapy, Occupational Therapy", educational program Physical Therapy, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: alexeymaystrenko2003@gmail.com

2. Сайфудінова Ріта Петрівна, завідувач ЗВО фармацевтичного відділення Черкаської медичної академії, викладач професійних фармацевтичних дисциплін, Україна.

Saifudinova Rita, Head of the Pharmaceutical Department of the Cherkasy Medical Academy, specialist in professional pharmaceutical disciplines, Ukraine.

e-mail: rita0587@ukr.net

3. Нестеренко Дмитро Миколайович, ерготерапевт КНП ХОР ОКСДРЗН, м.Харків, Україна.

Nesterenko Dmytro, Occupational therapist at the Kharkiv Regional Center for the Prevention of Social Disorders, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: dmitro.nesterenko@gmail.com

ORCID: 0009-0000-9125-4652

4. Мельникова Ірина Володимирівна, Фізичний терапевт в КНП «Харківська міська поліклініка № 6» Харківської міської ради, м. Харків, Україна.

Melnykova I.V., Physical therapist at the Kharkiv City Polyclinic №6 of the Kharkiv City Government, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: irina-myatiga@ukr.net

ORCID: 0009-0008-2215-5165